

informatieblad

Titel Voormalige voedingsmiddelen bij detaillisten
Nummer Infoblad 84
Datum Februari 2012

Inleiding

Producten van dierlijke oorsprong of voedingsmiddelen die producten van dierlijke oorsprong bevatten en niet (meer) voor menselijke consumptie bestemd worden, zijn categorie 3 dierlijke bijproducten. Hieronder vallen onder andere de voormalige voedingsmiddelen die ontstaan bij detaillisten. Voor deze producten gelden sinds 4 maart 2011 de basisverordening (EG) nr. 1069/2009 en de uitvoeringsverordening (EU) nr. 142/2011. Deze verordeningen vervangen verordening (EG) nr. 1774/2002.

Voor wie is deze informatie bestemd?

Deze informatie is bestemd voor ondernemers die levensmiddelen rechtstreeks aan de consument verkopen (detaillisten).

Wat zijn voormalige voedingsmiddelen?

Veel levensmiddelen bevatten producten van dierlijke oorsprong. Denk daarbij bijvoorbeeld aan eiwitten, gelatine, melk, oliën, vetten en dergelijke. Wanneer men deze levensmiddelen niet meer voor menselijke consumptie bestemt, is er sprake van een voormalig voedingsmiddel. Deze voormalige voedingsmiddelen zijn een dierlijk bijproduct van categorie 3.

Er zijn verschillende redenen denkbaar om levensmiddelen niet meer voor menselijke consumptie te bestemmen. Bijvoorbeeld vanwege commerciële redenen, zoals een kapotte verpakking of verlopen houdbaarheid, productieproblemen, verpakkingsproblemen of andere problemen die geen risico voor volks- of diergezondheid inhouden. In de praktijk maakt de detaillist deze keuze. Het hoeft dus niet te betekenen dat het levensmiddel niet meer voor menselijke consumptie geschikt is. Het gaat erom dat het niet meer voor menselijke consumptie bestemd wordt. Het moment waarop de detaillist de bestemming wijzigt in: '*niet bestemd voor menselijke consumptie*', valt het product onder de dierlijke bijproducten wet- en regelgeving.

Wat zijn dierlijke bijproducten?

De belangrijkste wet- en regelgeving voor dierlijke bijproducten zijn twee Europese verordeningen:

- Verordening (EG) nr. 1069/2009 (basisverordening), en
- Verordening (EU) nr. 142/2011 (uitvoeringsverordening).

Deze verordeningen stellen regels om risico's voor volks- en diergezondheid te voorkomen, die veroorzaakt worden door dierlijke bijproducten. Hierin onderscheiden zij 3 categorieën risicomateriaal. Waarbij categorie 1-materiaal het grootste risico kent en categorie 3 het laagste risico. De verordeningen zijn direct en rechtstreeks van toepassing in alle Europese lidstaten. Nationaal zijn beide verordeningen uitgewerkt in de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (Gwwd), hoofdstuk VIIa, en de Regeling dierlijke bijproducten 2011.

Als er binnen uw bedrijf categorie 1- of 2-materiaal ontstaat of aanwezig is, moet u dit gescheiden houden van categorie 3 materiaal. Als u categorie 3-materiaal mengt met categorie 1-of 2-materiaal, wordt het mengsel categorie 1-, respectievelijk 2-materiaal. Meer informatie over categorie 1- en 2-materiaal vindt u op de VWA website (www.vwa.nl). Dit informatieblad is uitsluitend bedoeld voor categorie 3-materiaal.

Voormalige voedingsmiddelen vallen onder artikel 10, onderdeel f), van verordening (EG) nr. 1069/2009. Dit betekent dat voormalige voedingsmiddelen categorie 3-materiaal zijn, dat volgens deze regelgeving verzameld, vervoerd en verwerkt en verwijderd moet worden. De eisen voor verzameling, identificatie, vervoer en traceerbaarheid vindt u in bijlage VIII van verordening (EU) nr. 142/2011.

Er is een uitzondering:

- Groente en fruit, niet bestemd voor menselijk consumptie, zijn géén dierlijke bijproducten. Als groente en fruit gemengd is met voormalige voedingsmiddelen, is het volledige mengsel categorie 3-materiaal.

Hoe verzamelt u voormalige voedingsmiddelen in uw bedrijf?

Voormalige voedingsmiddelen moet u verzamelen in gesloten nieuwe verpakkingen of in afgedekte, lekvrije verpakkingen (recipiënten). Als u deze vaker gebruikt dienen zij schoon en droog te zijn vóór ieder gebruik. Eventueel moet u ze ontsmetten, als hierdoor versleping of kruisbesmetting wordt voorkomen. De recipiënten moeten duidelijk herkenbaar zijn als categorie 3-materiaal. De verordening schrijft niet voor hoe ze gelabeld moeten zijn of welke kleur ze moeten hebben, maar het moet wel voor iedere medewerker duidelijk te zijn, dat het recipiënten zijn die categorie 3-materiaal bevatten.

Voormalige voedingsmiddelen moet u bij een omgevingstemperatuur van ten hoogste 10° Celsius bewaren, tenzij het materiaal binnen 12 uur na het ontstaan wordt opgehaald om te worden verwerkt of verwijderd. Deze tijd- en koellimiet geldt niet als de voormalige voedingsmiddelen verwerkt worden in een erkende biogas- of composteerinstallatie.

Hoe worden voormalige voedingsmiddelen vervoerd?

Voormalige voedingsmiddelen kunt u van winkelniveau o.a. verzenden naar:

- een erkend categorie 3-opslagbedrijf (bijvoorbeeld uw distributiecentrum);
- of erkende categorie 3-verwerkingsbedrijf van dierlijke bijproducten;
- of erkende categorie 3-biogas- of composteerinstallatie.

Levensmiddelenproducenten die voormalige voedingsmiddelen retour krijgen van de detaillist, bijvoorbeeld bakkerijen die het onverkochte brood retour ontvangen, hoeven voorlopig niet erkend te worden.

In de praktijk verzorgen de opslag- of verwerkingsbedrijven vaak ook het vervoer van uw voormalige voedingsmiddelen. Tijdens het vervoer moeten de voormalige voedingsmiddelen gescheiden blijven van producten die wel bestemd zijn voor menselijke consumptie. Op de recipiënten (transporteenheden of vervoermiddel) of verpakkingen moet staan: '*Categorie 3-materiaal: niet voor menselijke consumptie*'.

Bij grensoverschrijdend vervoer moet volgens verordening (EU) nr. 142/2011 de labeling van categorie 3-materiaal bestaan uit de kleur groen met een hoog gehalte blauw.

Producten die de detaillist niet meer verkoopt, maar nog steeds geschikt en bestemd zijn voor menselijke consumptie, kunt u verzenden naar o.a. de producent, distributiecentrum en voedselbank. Deze producten zijn namelijk geen dierlijk bijproduct.

Handelsdocument, vrachtbrief of intern vervoersdocument

Voor het vervoer van voormalige voedingsmiddelen moet u een handelsdocument gebruiken. Voor binnenlands vervoer is dit document vormvrij en moet het tenminste de volgende informatie bevatten:

- datum waarop het materiaal op het bedrijf is verzameld;
- omschrijving van het materiaal – *categorie 3 materiaal, niet voor menselijke consumptie*;
- de hoeveelheid materiaal, uitgedrukt in volume, gewicht of aantal verpakkingen – bijvoorbeeld aantal transporteenheden (aantal CBL-kragen, lekbakken e.d.);
- de plaats van oorsprong van het materiaal, vanwaar het materiaal wordt verzonden;
- de naam en het adres van de vervoerder van het materiaal;
- de naam en het adres van de ontvanger (bijvoorbeeld distributiecentrum, erkende verwerker) en indien van toepassing diens registratie- of erkenningnummer.

Als al deze informatie is vermeld op een vrachtbrief, kan een vrachtbrief volstaan als handelsdocument. Voor het vervoer van voormalige voedingsmiddelen binnen uw eigen winkelketen, dus tussen uw winkel en het distributiecentrum, kunt u een intern vervoersdocument gebruiken. Hierop moeten tenminste de datum, de omschrijving van het materiaal (categorie 3-materiaal, niet voor menselijke consumptie), de hoeveelheid materiaal (in volume, gewicht of aantal verpakkingen), het adres van het distributiecentrum en het adres van uw winkel staan.

Voor grensoverschrijdend vervoer is het handelsdocument niet vormvrij. Het handelsdocument bestaat dan uit een vastgesteld model, een voorbeeld hiervan vindt u in bijlage VIII van Verordening (EU) nr. 142/2011. Uiteraard mag u dit ook voor binnenlands vervoer gebruiken.

Wie administreert wat?

Volgens verordening (EG) nr. 1069/2009 moet u zowel een administratie, als de (digitale) handelsdocumenten bijhouden. Als volledig ingevulde handelsdocumenten in drievoud zijn opgesteld kunt u (digitale) handelsdocumenten als administratie gebruiken. De administratie moet zodanig zijn dat stromen geborgd worden. Dat wil zeggen, als u kiest voor het vermelden van transporteenheden op het handelsdocument, moeten dezelfde aantallen ook in de administratie van de ontvanger (zoals het distributiecentrum of leverancier) staan. U moet een kopie van ieder (digitaal) handelsdocument 2 jaar bewaren. Overigens moeten ook de

vervoerder en het ontvangende bedrijf een administratie bijhouden en de handelsdocumenten bewaren.

Hoe worden voormalige voedingsmiddelen verwerkt?

Voormalige voedingsmiddelen (categorie 3-materiaal) mag u volgens verordening (EG) nr. 1069/2009 op verschillende manieren laten verwerken of verwijderen:

- verwijderen als afval door (mee)verbranding, bijvoorbeeld in een afvalverwerkingsinrichting (AVI);
- verwijderen na verwerking, door storten op een toegelaten stortplaats;
- omzetten in compost, in een erkende composteerinrichting;
- omzetten in biogas, in een erkende biogasininstallatie;
- laten verwerken, tenzij het materiaal zodanig door ontbinding of bederf is aangetast dat het via dat product een onaanvaardbaar risico voor de volks- of diergezondheid vormt, door een erkend categorie 3-verwerkingsbedrijf dat het vervolgens gebruikt om een van de volgende producten te maken:
  - voeder voor andere landbouwhuisdieren dan pelsdieren;
  - voeder voor pelsdieren;
  - voeder voor gezelschapsdieren;
  - organische meststoffen of bodemverbeteraars;

Er zijn specifieke eisen waaraan de verwerking van dierlijke bijproducten moet voldoen, deze vindt u terug in de bovengenoemde verordeningen.

Tot slot u aandacht voor het volgende:

- Als u voormalige voedingsmiddelen wilt verwerken tot diervoeder, dan is ook de diervoeder wet- en regelgeving van toepassing;
- Bedorven voormalige voedingsmiddelen kunt u op een beperkt aantal manieren verwerken of verwijderen (zie artikel 14, onderdeel d van verordening (EG) nr. 1069/2009);
- voormalige voedingsmiddelen die een risico voor volks- en/of diergezondheid vormen zijn categorie 1- of 2-materiaal. Dit materiaal dient u volgens artikel 12 ofwel 13 van verordening (EG) nr. 1069/2009 te laten verwerken of verwijderen. Het nationale destructiebestel bepaalt dat u deze moet melden bij Rendac Son B.V..

Disclaimer

Dit informatieblad is met grote zorgvuldigheid opgesteld, maar wet- en regelgeving kan wijzigen. Hierdoor kan het zijn dat dit informatieblad onvolledig of zelfs onjuist is. De volledige en actuele wetteksten kunt u vinden op www.wetten.overheid.nl (zoek met de woorden 'dierlijke bijproducten') en <http://eur-lex.europa.eu/nl>. Deze wetteksten zijn rechtsgeldig en voor u van toepassing.

Het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL) heeft een CBL gids voor goede praktijken retourstromen van dierlijke oorsprong opgesteld, waarin zij aangeven hoe levensmiddelen detaillisten om kunnen gaan met hun retourstromen (zie www.cbl.nl). De NVWA heeft deze gids beoordeeld en bruikbaar bevonden om te voldoen aan de wet- en regelgeving op het gebied van dierlijke bijproducten.